És l'hegemonia, estúpid!

Marc Rius

L'any 1992 **George H. W. Bush** (pare) encarava una plàcida campanya electoral per a la reelecció com a president dels Estats Units. La seva política exterior era un element estratègic que l'havia consolidat com a líder i estadista. El seu contrincant demòcrata, **Bill Clinton**, buscaba el taló d'Aquil·les cap a on enfocar el missatge contra Bush. Un tipus amb un aspecte inquietant, James Carville, consultor de la campanya de Clinton, va decidir que aquell taló d'Aquil·les era l'economia, els problemes que la majoria de la ciutadania tenia per arribar a final de mes. Carville va escriure en una pissarra les tres idees clau sobre les quals havia de pivotar la campanya. Una d'elles era 'the economy, stupid', una idea que expressava la necessitat de no caure en el joc de l'adversari i centrar-se en allò que un creu que és el debat que convé a la societat… i que es pot guanyar. La frase de Carville va traspassar les parets de la seu, va arribar a la campanya i s'ha convertit en un exemple d'èxit: per guanyar unes eleccions cal primer guanyar la posició que domina el context, el debat públic i l'agenda dels mitjans.

Quin és el 'the ecomony, stupid' de la Catalunya de 2016? Quina és la idea clau?

Vivim en una estable provisionalitat

El 20D va canviar el 27S. El nou govern català ha canviat el 20D. En unes setmanes, la resolució de l'escenari estatal, amb un nou govern espanyol o amb eleccions anticipades, canviarà el nou govern català. I així successivament. No estem necessariàment en un impasse, en una situació provisional. **Potser vivim en una estable provisionalitat.** L'expressió més clara d'això són els esforços per negar solemnement que hi haurà cap canvi davant de l'evidència que el canvi ja ha començat, i els innombrables fulls de ruta que acaben amb un nou full de ruta perquè no hi ha majoria suficient per aplicar el full de ruta.

La provisionalitat explica la dialèctica entre la dinàmica política catalana i l'espanyola, que xoca sovint amb la pretensió d'imaginaris 'desconnectats'. Que hi hagi una trencament emocional total de milers de catalans i catalanes respecte de l'estat (per cert, també existeix el de milers de catalans i catalanes respecte del 'procés') és compatible amb un vincle no només legal, sinó profundament polític. No parlem de ser favorable o no a mantenir relació amb l'estat espanyol, parlem de si es vol mantenir un vincle amb la realitat política i no alimentar relats de núvols ensucrats, processisme i melindrisme per un costat, o històries terrorífiques de països que 'vagaran por el espacio exterior', per un altre.

La combinació de la recomposició del sistema de partits amb la del sistema de relacions entre Catalunya i Espanya provoca un escenari de tal complexitat que la incertesa política passa de ser excepcional a quotidiana i l'estabilitat parlamentària un record del passat. Per sobre de debats de conjuntura o polèmiques d'un parell de dies, estem en un moment de canvi, a Catalunya i a Espanya, en un moment de refundació del sistema de partits, del comportament electoral i, està per veure com acaba, en plena i molt dura batalla per mantenir hegemonies, reciclar-les o fer-ne emergir de noves.

El canvi ha arribat, però no ha guanyat encara

Els resultats del darrer cicle electoral, que comença amb les eleccions europees de 2014, ens deixen esbossat un escenari de transició on el sistema polític anterior i les seves dinàmiques pateix un fort

sotrac, però encara és capaç de sobreviure. Per exemple, el PP i el PSOE han perdut més de 5 milions de vots aquest passat 20D respecte a les eleccions del 2011 (9 milions respecte a 2008), però conserven les dues primeres places. A Catalunya CDC (o CiU abans) amb prou feines supera el 20% dels vots a eleccions europees, locals i generals, però presideix el Govern de la Generalitat.

Cal ser molt conscients que les forces immobilistes catalanes i espanyoles faran tot el que faci falta per mantenir el control polític, social i mediàtic que gestionen des de fa dècades. Si cal fer sacrificis els faran, si cal deixar caure peons, torres i alfils, els faran caure. Però tot amb l'objectiu de mantenir-se. Refundant-se. De moment, ho ha fet la monarquia espanyola i comença a fer-ho Convergència parapetada al Govern.

Per l'altra banda, ens trobem un grup d'actors polítics d'esquerres i pel canvi a Catalunya i a la resta de l'estat. Un espai extremadament plural que ja ha aconseguit transformacions rellevants, la més important de les quals és, precisament, fer creïble que aquest canvi és possible, en termes socials, democràtics i territorials. No obstant això, no són prou majoritaris ni hegemònics per donar per fet el canvi, queden en disputa diverses batalles polítiques que els obliguen a no arrepenjar-se només en les emocions i en la il·lusió.

Esquerra unilateral o esquerra fraternal

La partida està en joc. Això fa imprescindible garantir i empènyer els corrents de canvi iniciats en l'àmbit municipal, nacional i estatal. En les tres dimensions, perquè són escenaris interconnectats, on el moviment d'una peça és necessari però no suficient per assegurar una profunda transformació. **L'aïllament en un dels tres espais és la millor manera que no canvïi res**. No hi ha cap espai d'esquerres a Catalunya que es pugui situar com a majoritari des de l'aïllament, i en canvi, pot ser-ho aquell que parteixi de la cooperació entre la dimensió local, nacional i estatal, que estableixi un joc a tres bandes que permeti avançar posicions. Una esquerra vinculada sòlidament amb les mateixes corrents de canvi a Europa, especialment al sud. O fraternitat o unilateralitat.

A Catalunya, en un escenari d'alta complexitat i inestabilitat, en un moment polític d'intenses ganes de canvi per a la majoria de catalans i catalanes, cal que aquesta força no es dirigeixi a facilitar la refundació de la dreta catalana. A Catalunya, no estem en un escenari de simple canvi de govern o de noves majories parlamentàries. Estem refundant el nostre sistema de partits i definint quines noves hegemonies emmarquen el nostre sistema polític. La intelligentsia convergent ho té clar. La paradoxa és que gran part de l'esquerra independentista ha decidit donar aire i temps polític a la dreta catalana per refundar-se, refer-se i el que faci falta. Subestimar Convergència, un esport habitual entre l'esquerra, és un error estratègic del qual encara no sabem quina factura haurem de pagar, però serà un preu desorbitadament alt.

Pel que fa a l'estat espanyol, el 20D representa l'articulació d'un espai progressista, ecologista i plurinacional, de fraternitat, amb vocació guanyadora i vocació de govern. Un espai encara en construcció, complex, però que ja ha canviat la correlació de forces i la dinàmica política a l'estat. **El projecte plurinacional de l'estat ha assumit durant anys l'absència d'una narrativa pròpia**, d'una història amb els seus protagonistes, els seus referents, els seus símbols, les seves emocions, els seus codis. El 20D potser és un punt d'inflexió. L'esquerra catalana hauria de retenir un fet històric. Mentre el PSOE va obtenir 5.530.693 vots, la suma de Podemos, les confluències i IU-UP representen 6.112.438 votants. El 20D, dos espais electorals que comparteixen la defensa del dret a decidir i la plurinacionalitat van superar en més de 500.000 paperetes al partit referencial de l'esquerra espanyola des de la Transició. De facto, el sorpasso en termes polítics i socials ja s'ha produït.

Quina Iniciativa?

En el moment polític que comencem quin pot ser el paper d'Iniciativa? Doncs hi ha una **Assemblea Nacional** convocada per debatre-ho de forma col·lectiva, però aquestes podrien ser algunes de les reflexions. ICV és un espai social d'esquerres, nacional, ecologista i feminista, però en perspectiva de futur, hi ha diferents aportacions d'Iniciativa que tenen un alt valor polític, de les que val la pena destacar tres. L'ecologisme, la relació amb el moviment sindical i el principi que som un sol poble.

Una esquerra ecologista. Un espai que forma part de les lluites històriques per l'emancipació social, però que sempre ha estat obert a noves corrents d'innovació, com les que representa l'ecosocialisme, la síntesi del conflicte treball i medi ambient respecte del capital. Un ecologisme que suposa el paradigma d'un nou model social i econòmic. Un vector ideològic que no ha estat assumit encara com a part de la identitat de l'esquerra per una part de la mateixa esquerra.

El sindicalisme i la cultura política que representa, imprescindibles per articular un espai progressista. Més enllà de la relació entre partits i sindicats, del debat necessari sobre quins sindicats, la cultura política del sindicalisme ha de ser preservada. No es tracta de nostàlgia quan un Owen Jones escriu 'Chavs: la demonización de la clase obrera' i afirma que "els sindicats i l'esquerra han sofert en aquest temps grans fracassos, manquen del poder de mobilització de temps enrere. No obstant això, a les protestes de 2010 a Gran Bretanya es van unir molts sindicalistes. Hem de tornar a treballar junts"

El principi d'un sol poble, un imaginari que explica Catalunya com una realitat lingüística i de sentiment de pertinença diversa només compatible en un projecte incloent i no identitari. Una realitat complexa, delicada, que no es correspon a un país de fades i bonrollisme. Un principi oposat a la pretensió d''evangelitzar' (ara, si cal, parlant en castellà) als que encara no han vist la 'llum' del procés, sinó que busca incorporar a l'acció política i empoderar a gent exclosa del mainstream polític català. Milers de catalans i catalanes que part dels que dirigeixen el procés ha ignorat políticament i socialment durant dècades.

D'aquí que sigui tan important fer les passes necessàries de forma concertada, sumant i no restant, incloent-hi i no excloent el major nombre possible de voluntats per un projecte nacional compartit.

Confluència per guanyar

El debat a ICV (així com a altres actors de l'esquerra catalana) és, **confluir sí, però com? Per a què?** Hi ha moltes respostes possibles. Però una és ben clara, confluir per guanyar, governar i transformar socialment. I en democràcia no hi ha transformació social efectiva si els nous valors compartits no aconsegueixen ser hegemònics. **Manuel Vázquez Montalbán** escrivia que "Per aconseguir l'hegemonia política a Catalunya, les classes populars necessiten una coincidència radical en el projecte nacional que, al mateix temps, és també un projecte de canvi social".

El proper 23 de juliol farà 80 anys de **la fundació del PSUC**. A risc de ser acusat de sacríleg, podria afirmar-se que el PSUC va ser una confluència. No hi va haver congrés fundacional, no hi ha cap document que ho acrediti, el nom es diu que va ser decidit en un bar… (El Pi, de la Plaça Sant Josep Oriol, de Barcelona). Malgrat uns inicis formalment tan 'líquids', hi havia darrere un projecte polític d'envergadura. Un partit nacional català, fruit de la suma d'ideologies diferents. Els immensos reptes que tenia davant van forjar una organització estable, que va mobilitzar amplis sectors de la ciutadania en l'objectiu defensar Catalunya, i de forma fraterna amb la resta de l'estat, la República. I és més, el PSUC pretenia ser hegemònic, i la seva acció política estava dirigida a aquest objectiu que havia de permetre un projecte de catalanisme popular.

No estem a 1936. El PSUC no serà el nom de cap confluència. Però la pregunta és la mateixa, quines són les millors passes per assegurar un projecte que garanteixi la justícia social, la democràcia, i decidir el futur de Catalunya? Ens conformem en ser un moment electoralment feliç? O estem aquí per quedar-nos i guanyar?

És l'hegemonia, estúpid.